Инв. бр. 7349
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
7349
Инв.бр. 785

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт године: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број I. У Новом Саду, у четвртак I. (14.) јануара 1904. Година XX.

Поштованим читаоцима „Браника“.

Ево „Браника“ после деветнајст година у новом облику, у новом руву. Садржина и правац листа беху и остаће исти. То је као неки аманет оне странке, која је под вођством Милетићевим водила борбу преко тридесет година и на политичком и на народно-црквеном пољу. Да се тај аманет, да се то предање одржи, окрепи и распростре, зависи од расположаја у српском народу: да наш лист подупре и његову распростирању у народу припомогне. И ако смо за тренутак разним околностима били потиснути, то се можемо подичити: све што је боље и честитије у овостраном српском народу, да се купи око нашега листа. Имамо за наш лист многе интелигентне снаге. Имамо сараднике, који су своје публицистичко перо опробали у светским новинама великих народа.

„Браник“ као дневни лист у свом новом руву изалази у мањем формату. У новије доба и светски листови великих народа изалазе у мањем формату, јер је тај формат спретнији за читање. Тако велики део немачких новина, па скоро све мађарске новине излазе у мањем формату. Велики светски лист „Нова Слободна Преса“ излази такођер у мањем формату.

Кад би „Браник“, као дневни лист, у досадањем великом формату издавали, били би неизмерно повећани трошкови, који су и онако много већи у дневнога листа, а цену листа нисмо хтели никако повећати.

Изалазећи пред поштоване читаоце са „Браником“ у новом руву, молимо их да пораде да се наш лист у интересу српскога народа што више у народу распростре.

У **Новом Саду**, у очи нове године 1904.

Управа и уредништво „Браника“.

Како улазимо у нову годину?

Заплети на Далеком Истоку држе у грозничавом стању све европске државе. Али не само европске, већ и американске савезничке државе врло су узбуђене због сукоба између Јапана и Русије. Према грдном простору од Европе, американске државе саразмерно много су ближе Јапану него Европа. Оружани сукоб између Јапана и Русије још није избио, али може сваки час избити. Хоће ли се, и у каквом саразмеру опробати савез Француске са Русијом у случају рата на Далеком Истоку; хоће ли Француска знати задржати Енглеску да не ступи у акцију у корист Јапана, и хоће ли Немачка остати неутрална — то су све питања, на која данас нико живи не може одговорити. Могући рат између Русије и Јапана може да највећма утиче на читаву Европу, па и на Америку, те зато није ни чудо да се данас читава Европа налази у грозничавом стању.

Према великој важности заплета на крајњем Истоку, заплети на Балкану долазе данас у други ред. Европски комесари, који би имали да контролишу органе Портине, па и талијански генерал, који би имао бити командант жандармерије, нису још отишли на лице места. Порта некако све једнако оклева да своју управу у Македонији и Старој Србији подвргне европској контроли. Но баш заплети на крајњем Истоку могу да ускоре догађаје на Балкану. До сад је Русија задржавала и Бугарску и Србију, па и Црну Гору да не ступе у акцију на Балкану. Буде ли Русија заузета у великом рату на крајњем Истоку, струја у бугарском народу натераће Бугарску да ступи у акцију у Македонији. Шта ће у том случају радити Србија, шта ли Црна Гора? Србија се налази у врло незгодном положају услед катастрофе од 29. маја. Представници европских држава отпутовали су из Београда, те се преко потчињених чиновника одржава само најнужнији дипломатски саобраћај са краљем Петром и српском владом. Кабинет Саве Грујића, тога српскога дипломате „турских тефтера“, налази се на издисају. Говори се о саставу кабинета Николе Пашића — а ми би за Пашића рекли: тамаан момче за деверство! Како ће данашња Србија дочекати пролеће, кад се Бугарска зарати са Турском; шта ће радити иначе балканске државе, ако Аустро-Угарска преко Новога Пазара почне маршировати према Солуну — то су све суморни изгледи, с којима улазимо у нову годину..

У нашој монархији, у аустријској половини, ствари се не отплећу, него више заплећу. Чеси хоће да терају опструкцију, а кабинетт дра Кербера нема наслова ни у Чеесима, ни у Немцима.

У Угарској опструкција није баш довршена, али је наа свом издисају и ex lex стање мораће скорим престати. Положај новога министраа-председника грофа Тисе је доста утврђен, јер је знао за Угарску и за Мађарре многе уступке од стране Беча задобити. Али са данашњим угарским сабором теško да ће моћи Тиса даље владати и зато има разлога, да ће се можда овај сабор распустити и нови избори наредити. Ми Срби могли би без пô муке најмање 3—4 народносна посланика изабрати, али томе су запрека радикали, који ће сваки такав избор кварити.

У ствари наше народно-црквене автономије стање би могло кренути на боље и дахилуку радикалском морао би бити крај, чим би новим изборима наш народно-црквени сабоор други облик добио. Али мађарска влада за своје цели рачуна на радикале, те ће им по свој прилици њихово царство продужити.

На све стране саа суморним изгледима ступамо у годину 1904. Но уздамо се у Бога и његову правду, да ће ипак за Српство ведрији дани наступити. Често један тренут донесе повољан обрт. Accidit in puncto quod non speratur in anno!

△

Социјализам у доњем Банату.

(Глас из Баната.)

Већ је било речи о социјализму у доњем Банату, али још нико није изнео прави узрок ширењу и захтеве тако званог „банатског социјализма“ или — како га називају — „цоцијализма“.

„Цоцијалистички“ покрет код Срба у Банату изазван је извесним узроцима. То је рђаво материјално стање. Кад се у свету појави какав нов покрет, људи га радо прихваћају, мислећи да ће им се стање поправити, да ће лакше и боље живети. Када се у нади преваре, оставе се тога и опет за другим теже. На тај начин можемо разумети, зашто су Срби у доњем Банату радо потписали програм, који им обећава бољи и безбрижнији живот.

Навешћу један пример из наше најновије прошлости, који није сасвим исти, али је доста сличан.

Радикализам се нагло ширио пре „мајског“ сабора. Радикали су имали већину у сабору; а како су до ње дошли, то нам је познато. Људима је било обећавано и обећавано, те су на тај начин и задобивени за радикализам. Мислили су, јадни, да ће им се стање побољшати, али се брзо разуверише.

Сад се наши Срби одрекоше радикализма и прихватише оно, што им обећава да ће боље живети; поведоше се за Гавром Живковићем, шнајдером из Долова и уредником „Народне Речи“, органа социјалне демократије. Које „Народна Реч“, које књижице са програмом социјалне демократије узбунише Србе у доњем Банату, да су се писали у „цоцијале“. Свет је чуо, да ће боље живети, ако се пише у „цоцијале“, те отуд се тако нагло раширио

„цоцијализам“. Тако је наш свет отишао у социјале, и ако прави смисао социјализма није разумео. Можда су само оне воће разумеле, које стоје у непосредном додиру са апостолом Гавром, али и то је слабо веровати, јер они нам износе сасвим друге захтеве, који одударају од захтева праве социјалне демократије.

У српским местима, где су државне школе заведене, народ хоће место њих српске школе, хоће да му дете учи српски читати и писати, а не мађарски да грува на памет и да не разуме, шта учи.

Други главнији захтев је, да се попови мало притегну, да им се смањи плата, јер они и одвише добро живе. „Само једу и добро пију, а за народ ништа не маре. Мора бити да имају и одвише новаца, јер тако рећи бацају. Преко целе недеље само седе у кафани и пију, па ми смо к'о ради, да им смањимо плату, јер они и одвише добро живе, а ми сиротиња, буд' плаћамо толику дацију и порез, туд још и њима дајемо да се размећу.“ То су речи једног „цоцијала.“

Тако ти „цоцијали“ о свештеницима.

Захтевају они даље, да се са њима другојачије поступа. „Ми смо људи, хоћемо да у нама људе поштујете.“ То се тиче оних, који често пута нечовечно поступају са човеком. „Ми бирамо натароша да нам буде општинска слуга, наш писар, а он нам се наметне за господара.“

Међу главним захтевима, разуме се, траже и то, да им се смањи дација и порез, јер се већ не може издржати; траже да се повиси надница.

То је социјализам у доњем Банату.

Каква је разлика између „цоцијализма“ и програма социјалне демократије? „Цоцијали“ траже пута и начина, да им се стање поправи. Србин „цоцијал“ хтео би да остане и даље Србин, који своју народност љуби и захтева своје школе. Он би хтео и даље да остане веран син своје православне цркве. Он похађа и св. цркву. Само би желио, да слуге олтара чувају своје свештеничко достојанство. Он хоће да остане покоран својој претпостављеној власти. Само тражи од ње да у њему гледа човека, да са њим човечно поступа.

Према томе тај покрет не би био ширење идеја социјалне демократије, него је тражење лека да се худо стање сељака поправи. Али где ће се задржати данашњи покрет тих „цоцијала“?

Препоручујем Србима „цоцијалима“, да се не поведу за Гавром, који хоће да им натури програм социјалне демократије, који за њих није.

Гамба.

ЛИСТАК.

Апостолат поезије.

Издавачи и накладници књига туже се, да док је број писаца све већи, да је размерно све мањи број читалаца. То особито вреди за читаоце белетристичких производа. Истина, још увек поштовачи чувених песника и приповедача траже и купују њихове производе, али је у опште мало белетристичких писаца, који се могу похвалити, да нису приметили, где им звезда потамњује и како занимање истих савременика за њихове књижевне производе престаје. Колико ли је у разним европским литературама у прошлом веку било песника и књижевника, који су засјали као сјајни метеори на обзорју књижевности те били чувени и изван граница свога народа, а данас им једва ко други и за име зна осим литерарни историчар, који већ по свом занату мора да о њима води рачуна. Што се је у току времена више множио број белетристичких писаца, то их је све мање бивало, који нису били по готово и од својих савременика заборављени. Многима је непристрана критика унапред ту судбину пророковала, а многом је и за живота и после смрти учињена неправда, док се није когод нашао, да покуша, ако и касно, да ту неправду поправи и отме забораву име, које је вредно спомињања. Некад, у далекој давнини, било је другачије; онда се поезија више ценила, а поједини народи чували су успомену појединих и предавали је потомству, док су имена многих умника који су се истакли на практичном пољу, као проналазачи или специјалисте у знаности, изгубила се у тами векова те их можеш наћи једино у специјалној повести извесне струке знаности. Песник-занатлија Мартин Опиц познатији је ширим круговима немачкога народа него ли многи велики немачки учењак.

Питање, да-ли је у већој цени поезија или знаност, решено је у пракси тако, да је човечанство чувало од заборава име и најнезнатнијег стихотворца, док је неблагодарно предавало забораву имена великих заслужника у знаности и на практичном пољу.

Ту неправду као да хоће да поправи ново време, које се све мање загрева за песнике и песништво, те све већу пажњу обраћа практичном животу и његовим захтевима и потребама. Као да је дошло време, где људи узимљу дословце ону Меколеову реч, да је више заслуга стекао за човечанство онај, који је пронашао прву обућу, него-ли филозоф Сенека, који је написао неколико књига „de ira“. Добра ципела очувала је многога од назеба и целог низа разних болести, док Сенека са својим мудровањем о лудости срдитости није још никога довео дотле, да се никада не наљути.

И право је, да се даде сваком своје, и знаности и поезији; али опет не би било право, да потомство неправду, чињену у току развитка просвете озбиљним научницима, освећује тиме, да данас једино заслужнике на научном и практичном пољу обасипље даворикама, а песништву и песницима окреће с подсмехом леђа. Не треба заборавити, да су и у прошлости многи, можда највећи песници били вечни патници и страдалници и да им је било више до оне: „est deus in nobis, agitante calescimus illo“, него ли до триумфа и лаворова лишћа. А што је главно, не треба сметнути с ума, да свет па ни знаност не може без поезије опстојати. Скините с природе веле поезије, искорените поезију са света, пак реците, ко не би био сретнији, да се никада ни родио није. Овакав, сваке поезије лишен живот и свемир имао је на уму велики словеначки песник Симон Грегорчић, када је у својој песми: „Човека никар“, замолио Бога, нека, прохте ли се његову Провиђењу од праха и пепела његова тела сатворити ново каково створење, учини што му драго, само никада — човека.

У истину све пролази и све је подвргнуто расулу и забораву, само остаје оно, што је идеално; оно што је окупано у животворном мору идеалности остаје и после расула материје и облика, с којим је у својој реалној, завреме-

---

НОВИ САД, 31. децембра 1903.

— Шта је са манастиром Ходошем? Била је то харма и вика на пређашњи саборски одбор и његовога правозаступника, што није подигнута парница ради ревиндикације манастира Ходоша. Виспрени радикали мислили су, да само ваља пљунути на длан, подлети тужбу — па је ствар готова! Али ево скоро две године, како је радикалски саборски одбор узео ту ствар у своје руке, па се све једнако још прибира „материјал“ за ту парницу. Путовало се и путовало, потрошило се „претходно“ више хиљада круна ради „информације“. И ми велимо: не би ваљало штедити новац, само кад би се једном дошло до резултата, јер би то било у корист читавога народа српскога, кад би манастир Ходош опет постао српски манастир. Али ево скоро две године, а тужба још није поднесена. Оно што је досад чинио др. Мушицки, то је толико колико ништа. Његов рекурс због грунтовнога стања, и ако би успео — у што ми сумњамо — неће учинити да Ходош постане српски манастир, нити да дође под јурисдикцију темишварске српске дијецезе. Него дела! дајте да видимо ту тужбу ради ревиндикације манастира Ходоша — не би-ли српски јуристански свет што научио од радикалских јуристанских капацитета!

Старе приче — старе шале.

Пише чича **Мија**.

I.

Има шаљивих прича, које иду од уста до уста, одрже се и за једну генерацију — па онди оду у заборав. И ако се такове приче тичу појединих личности, извеснога времена, па често имају и локални карактер, те не могу имати општега значаја, па зато и нису књижевно фиксиране и не могу бити фиксиране — то је ипак шкода да оду у заборав, јер садржавају неки српски хумор и неку карактеристику. Ја сам запамтио неке, и ако не многе такове старе шаљиве приче.

* * *

Познато је, да је кнез Милош за доба своје прве владавине био велики деспота, не само у државним стварима, него и у приватним одношајима.

За доба прве Милошеве владавине играли су велику улогу браћа Алекса и Стојан Симић.

Алекса Симић имао је духовиту жену Катарину, која је волела да парадира и да „брижира.“

Издао Милош заповест да се осим „књаза“ и „књагиње“ не сме нико возати на каруцама. Симићеви били су богати људи. Госпођу Катарину копкало је, зашто да се она не сме возити на каруцама. Богме она наручи лепе каруце у Бечу и каруце дођу у Београд.

У оно доба конак није био на Теразијама, него поред данашњега митролитскога здања, преко пута од саборне цркве. Данашња дубровачка улица звала се чаршија.

Извезе се госпођа Катарина на лепим бечким каруцама па ће кроз чаршију, поред конака на варош-капију. Да! у оно доба биле су знамените београдске капије. Била је видинска, стамбол- варош- и савска капија. Најјача али и најсуморнија је била стамбол-капија, где је данас позориште. Ту је била највећа турска стража. Виђао сам ту низаме и међу њима Арнауте и Анадолце, па и по којега Црнца.

Кад се госпођа Катарина на каруцама извезла, скупио се свет у чаршију да види госпођу Катарину, како ће се провести поред конака у пркос „господаревој“ забрани.

Дочује Милош, да се госпођа Катарина на каруца провезла поред конака. Наљути се. Дозове свога ћату, па му рече:

— Дозваћеш ми Алексу, да га питам, како се сме његова жена возати на каруца и то поред конака.

— Ма није се она провезла, — рече ћата — него су само њене каруце прошле поред конака.

— Како то?

— Ето како! Кад је госпођа Катарина дошла до конака, она се сишла са каруца, каруце отишле даље, а она стаде пред конаком и дубоко се поклони — то је видела читава чаршија.

— Ау шерета од жене! — рече Милош и грохотом се насмеја. — А што ја да шаљем њенога мужа за капућехају у Цариград? Њу би требало тамо да пошљем. Та би Турке жедне превела преко воде. Та је већи шерет него сви цариградски Турци.

Милош укине забрану у ствари каруца. Жене министара и „советниковице“ могле су се од тог доба возати на каруцама.

Политички преглед.

— Др. Крамарж о балканским приликама. У прорачунском одбору аустријске делегације држао је у понедељак младочех др. Карел Крамарж значајан говор, у ком се осврнуо на прилике на Балканском Полуострву и на политику Русије и Аустро-Угарске према Турској. Крамарж се нада, да ће обема велесилама поћи за руком, да успоставе ред на Балкану. Министар иностраних дела — вели — истина тврди, да се Турска мора променити, ако хоће да живи. Али, — наставља Крамарж — сваки, ко Турску и Турке изближе познаје, мора сумњати у то. Турска се од своје воље неће променити. Гро-

Голуховски је чудо велик оптимиста, кад он то очекује од Турске. Мора се питати, хоће-ли реформе спречити да устанак наново плане и да-ли ће Турска издржати, да сноси велике трошкове ратне спреме... Може се разумети министрова љубав према Румунији. Али како Грчку може тако топло хвалити, особито противно Србији, то се баш не може разјаснити. Нечувена је управо улога, коју Грци сада играју према Турској. Грци никако не заслужују љубав Његове Екселенције, особито кад се упореди њихово држање са држањем Србије. Нико неће узносити убиство краља и краљице, али на послетку не треба заборавити, да се Србија на истоку налази тик уз границу крвне освете, и да је српска земља натопљена крвљу многих, који падоше у борби против Милана, и да су Милан и Александар гомилали неправду на неправду. Понављам, да је тон експозеа према Србији бескорисно оштар, тим више, што је неповерење према Аустрији политиком са Миланом и мађарском привредном политиком према Србији јако развијено. Кад би српска влада видела, да монархија Србе у Босни национално и привредно потпомаже, па да ми привредне интересе Србије често намерно не вређамо, да тиме Србе казнимо за њихово политичко држање, — онда би нестало међусобног неповерења.

Крамарж завршује тим, да је он и поред политике тројног савеза, коју он сматра више као дипломатску реликвију, у главном споразуман са политиком, која се оснива на аустро-руском споразуму.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 31. децембра 1903.

— **Епархијски школски одбор бачке дијецезе** имао је прошлог понедеоника, 29. дец. о. г., своју редовну седницу под председништвом епископа-дијецезана г. Митрофана Шевића; реферисао је заменик епар. школ. референта г. А. Јорговић. Предмета је било око 60, а од важнијих споменућемо ове: На место упокојеног ст.-футошког учитеља Владана Стефановића постављен је за привременог заменика испитани учитељски приправник Душан Ружић из Ст. Сивца, а на место оболелог учитеља ст.футошког Павла Мирковића постављена је за заменицу гђица Јулка Стојановићева из Ст. Футога. Потврђен је избор учитеља: Душана Бешлића у Бају, Крсте Малеташког за учитеља, и Зорке Моротванске за забављу у Молу. У ствари накнаде турнјског учитеља Ј. З. М. обратиће се епарх. школ. одбор поново на Школски Савет. — Публиковаће се учитељима путем месн. школ. одбора решење краљево у погледу епархијских скупштина. — Школски Савет решио је призив молске општине у погледу наплате салашких учитељица за повторне школе у прилог учитељица. — Публиковаће се решење Школског Савета, да се учитељима и учитељицама не може смањивати једном установљена плата, па и у том случају, кад се које учитељско место упразни. — Остали су предмети обичне административне природе.

— **Беседа српске велике гимназије у Н. Саду**. Ученици српске вел. гимназије у Н. Саду приређују XXXI. беседу с игранком, под руководством професорског збора, на дан св. Саве 14. (27.) јануара 1904. год. у корист својим сиромашним саученицима. Беседа ће бити у позоришту Дунђерскога, а игранка у дворници хотела Јелисавете. Добровољни прилози примају се захвално. Улазнице се могу добити у гимназиске управе и на дан беседе у вече на каси. Почетак беседе у 7 а игранци у 9 сахата. Моли се публика, да дође на време, јер улажење за време певања и свирања буни. Распоред: I. 1. а) Брамс: „Девојка и венац;“ б) Мокрањац: „Магла пала;“ в) Кеслер: „Бачка песма“, пева гимназиски мешовити лик. 2. Мендлсон: „Двопев“, певају уз пратњу гласовира браћа Милан и Ђура Матић, ученици VII. разреда. 3. М. Милојевић: „Рибарева смрт“, балада за два гласовира, свирају: М. Милојевић, ученик VIII. разреда и Виктор Розевцвајг, ученик VII. разреда. 4. Чајковски-моцарт: „Ноћ,“ пева гимназиски мали мешовити лик. 5. а) Григ: „Славујева песма;“ б) Дворжак: „Легенда“, свира гимназиски оркестар и на гласовиру у 4 руке В. Розевцвајг, уч. VII. раз. и Душан Кнежевић, уч. VI. разреда. 6. Бињички: из опере „На уранку,“ а) Речитатив и песма: „Ој Раде“... уз пратњу гимназиског оркестра пева Владислав Костић, уч. VIII. разреда. б) „Кор сељана и сељанака“, уз пратњу гимназиског оркестра пева гимназиски мешовити лик. 7. Живојновић: „Ивански венац на српски дан“, приказују више гимназиских ученика и гимназиски мешовити лик. 8. „III Српске народне песме и игре,“ свирају и певају гимназиски тамбурашки збор и мушки лик. II.: игранка. — Цена местима: Ложа бр. 1—5. у партеру 30 круна, ложа бр. 1—5. и 7. првом спрату 24 круне, ложа бр. 6. у партеру и у првом спрату 20 круна, ложа у другом спрату 10 круна, седиште у паркету у првих пет редова 5 круна, седиште у паркету у редовима VI—XII. 4 круне, седиште на балкону у првом реду 5 круна, седиште на балкону у другом реду 3 круне, седиште на балкону III. и IV. реду 2.40 круне, седиште на другом спрату у првом реду 3 круне, седиште на другом спрату у другом реду 2.40 круне, стојање у партеру и у II. спрату 2 круне.

— **Српско народно позориште у Вуковару.** Пишу нам из Вуковара: „Могу вам с радошћу јавити, да је посета нашег народног позоришта из дана у дан све јача, што само на дику служи нашим Вуковарцима. Нарочито привлаче комади с певањем, па оперете. Док наша историјски и народни комади једва доносе до 200 круна, дотле је представа оперете „Нитуш“ донела 801 круну, а на представи шаљиве опере „Пустињаково звоно“ пало је 853 круне. Чисто не би човек веровао, да су могле, као у каквом великом граду, те две представе у нашем Вуковару толико донети, да се о томе нисам уверио из извештаја дневног, што га је поднео ревноски главни благајник г. Вел. Михајловић председнику нашег месног позоришног одбора г. Раде Шауновићу, који је, нека буде с хвалом споменуто, сам главом први дан Божића носио у цркви за глумачки пензиони фонд тас, у који је пало преко шездесет круна. Кад би се у тај пример угледале и друге наше општине, па нарредиле, да се бар о већим празницима носе таасови у цркви за пензиони фонд глумачки: зза кратко време могао би тај фонд толико порасти, да би се из њега могла давати припомоћ изнемоглим глумцима нашим. Као што видите ми не пропуштамо ни једну прилику, а да своју љубав не посведочимо и према позоришту и према врсним му члановима, који су, нека буде у овај мах онако мимогред речено, од оно доба, од кад се не видесмо, јак напредак учинили у приказивачкој уметности. Не могу ову прилику пропустити, а да не споменем и прегалаштво чланова нашег месног позоришног одбора око унапређења позоришних интереса, а нарочито скроман, ал' истрајан рад члана одборског г. Петра Станишића, који у том погледу лепим примером предњачи. Нека им је сваком и слава и хвала!“

— **Признање савесног рада.** Пишу нам из Сегедина: „Данас, у недељу, 28. дец. 1903. (10 јан. 1904.) после подне одржала је овдашња срп. црк. општина ванредну скупштину, која је на врло леп начин признала 10-годишњи неуморни плодоносни рад туттора наше св. цркве г. Шандора Мајског. Из скупштине је отишла по г. Мајског депутација, која га допрати у скупштину. Громко и срдачно: „живео!“ дочека заслужног тутора, а затим га је председник г. Коста Сабо бираним речима поздравио. Г. Мајски је благодарио у скромним, врло лепим речима. Кад ја пак узесо реч наш честити парох г. Лазар Шевић, да оцрта заслуге нашег јубилара-тутора, били смо сви тронути. У име овдашње омладине поздравио је слављеника г. М. Павковић врло смишљеним говором, а затим је седница завршена. У вече беше у почаст г. Ш. Мајском банкет, на ком је пало много одушевљених здравица. Наш тутор је ово лепо признање потпуно заслужио, те му желимо, да га Бог још много година одржи здрава и чила на добро наше цркве и општине. Живео!“

— **Са српског престола.** Свршени богослов г. Стеван П. Секулић из Српског Итебеја верио се о св. Стевану са гђицом Маријом Татаровићевом, милом ћерком г. Богољуба Татаровића, одличног опћ. бележника у Срп. Св. Петру. — Г. Марко Јовановић у Пакрацу верио се са гђицом Катицом Корком. — Честитамо вереницима и желимо им сваку срећу.

Новости са стране.

— **Демонстрација против Мађара у Загребу.** У Загребу су ономад демонстрирали против Мађара због тога, што је Угрон у угарском сабору напао Хрвате. Прозори на поштанској згради полупани су.

— **Чешке школе у Бечу.** Скоро ће државни суд у Бечу расправљати жалбу, што је бечки Чеси поднесоше министарству просвете због тога, јер доњо-аустријски школски савет не даде Чесима да подижу чешке народне школе. Жалба та је импозантан документат с прилозима, где се статистичким податцима последње три године доказује, да је чешки језик у Бечу и у овће у Доњој Аустрији језик обичаја („landesüblich“). Чеси доказују у тој жалби, да се ту чешки живаљ стално и знатно множи. Г. 1880. било је у Доњој Аустрији 2,110.000 житеља с немачким конверзационим језиком, а г. 1890. 2,463.000 житеља, т. ј. прираст је 12 : 15. Житеља чешког језика у Д. Аустрији било је г. 1880. свега 61,257, а г. 1890. било их је 99,481, т. ј. 10 : 15. Исти правац прираста чешког живља показује се и после 1890. г. У жалби се даље наводи, да по податцима статистичког звања у Бечу има до 500.000 Чеха. Осим ове жалбе поднели су 28 Чеха сличну жалбу и административном суду.

НОВИЈЕ.

Београд, 30. децембра. Министар иностраних дела Андра Николић одступио је, јер је међу својим друговима усамљен са мишљењем, да Србија треба да задовољи велике силе у питању официра завереника.

Београд, 30. децембра. Изишао је указ краља Петра, да се у г. 1904. прослави 100-годишњица првог српског устанка под Кара-Ђорђем. Прослава отпочиње 1. јануара 1904. у Тополи са свечаном архијерејском службом и поменом на гробу Кара-Ђорђеву. Свечаности ће присуствовати краљ Петар, влада и депутација Нар. Скупштине.

* * *

Руско-јапански сукоб.

Токио, 30. децембра. Други одговор Русије Јапану није задовољио јапанску владу и ова неће да га прими. Ако Русија не попусти, Јапан ће се одма морати латити оружја.

Цирих, 30. децембра. Русија је код свих фабрика млека у Швајцарској купила целу готовину кондензираног млека и учинила је и даље поруџбине.

Сеул, 30. децембра. Руси сваки дан појачавају своју стражу овде.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Беч, 31. децембра. Аустријска делегација имала је данас пленарну седницу, у којој је расправљан ратни прорачун. Ратни министар генерал Питрајх држао је дугачак експозе, у ком је рекао, да је јединствени командовни и службени језик у војсци не само целисходан, него апсолутно потребан. У погледу премештања официра према њихову припадништву вели министар, да је до сад 200 официра премештено из аустријских у угарске пукове.

Будимпешта, 31. децембра. Министар-председник Тиса ће приликом заседања делегације у Бечу као и обично учинити новогодишње посете код надвојвода.

Владивосток, 31. децембра. Руска ескадра, која се кренула у Порт-Артур, изненада се вратила. Руска флота је спремна за битку.

ној појави било везано. Мало по мало губе се у тишини заборава све црте и највећих индивидуалитета осим оних, које су сачињавале основну, идејну особину њихове појаве посред целог низа других, од њих незнатнијих индивидуалитета. Далеко од времена, у којем су живели, многи великани, обасјани светлошћу поезије, којом потомство њихову слику обасјава често пута полепшавајући и исправљајући историјска факта, не би ни сами себе у тој светлости познали. И ту и поезија неким начином поправља и у склад доводи дисонанце, које су узроком неприродном и настраном развитку читавих епока повести човечанства. Да таково што покуша сувопарна знаност, било би то искривљивање повесничких факата, али права поезије већа су и од права повести, рекао је већ умни Аристотел. Она има да врши свој апостолат и као одгојитељица и као улепшавачица и измирница нескладности. Њезина је задаћа, да у првом реду показује идеалне путеве, којима би имали ићи појединци, народи и све човечанство; она има у првом реду да наслика слику света, не какав јесте, већ какав би имао бити, да се што више приближи вечном производу истине, доброте и лепоте. Што се она више удаљује од те своје задаће, то мање одговора својој сврси.

(Свршиће се.)

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 31. децембра 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— — 14 „	60—80 „
Жито ново друге каквоће	— — 14 „	——— „
Наполица стара	— — — — — 13 „	——— „
Зоб	— — — — — — — — — 10 „	——— „
Јечам вови	— — — — — — 10 „	60—— „
Кукуруз стари окрњен	— — — „	——— „
Кукуруз нови окрњен	— — — 9 „	60—— „
Клипови	— — — — — — — — — „	——— „
Пасуљ бели нови	— — — — — 17 „	——— „
Пасуљ жути нови	— — — — — 19 „	——— „
Вика	— — — — — — — — — — „	——— „
Мухар	— — — — — — — — — „	——— „
Проја	— — — — — — — — — — „	——— „
Вуна	— — — — — — — — — — „	——— „

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 31. децембра 1903.

Волови по кил	50—54 пот.
Свињи тешки „ „	92—96 „
„ средњи „ „	84—90 „
„ лаки „ „	78—80 „
„ мршави по пару	240 круна
Теоци „ „	70—72 „
Јагњци по пару „ „	28 — 30 круне
Кљукане гуске по кил.	1 круна 10 пот.
Јаја 7 ком.	——40 „

†

Са тугом и болом у срцу јављамо нашим пријатељима и познаницима тужну вест, да нам се наш добри и нигда непрежаљени отац, тест и деда

Пера Јовановић

грађанин румски

после кратког, али тешког боловања дана 13. (26.) дец. у Бечу у вечност преселио, а тело милог покојника 17. (30.) дец. у општем гробљу у Бечу, по православном обреду матери земљи предато.

Уједно благодаримо свима пријатељима и познаницима, који нам своје саучешће изразише, те нам тиме у неколико наш бол ублажише.

У Руми, 23. дец. 1903. год.

Ожалошћени:

Славка Крстић рођ. **Јовановић, Анка Милић** рођ. **Јовановић, Софија Јовановић**, кћери. **Радивој Крстић**, поседник, **Милош Милић**, парох, зетови. **Љубица, Александра, Васа, Пера, Драгутин и Угљеша Крстић**, унучад.

19 1—1

Огласи.

Честитам својим познаницима Србима

НОВО ЛЕТО.

У Новом Саду, у очи нове године.

Мор Черњеи,

професор.

27 1—1

Својим поштованим гостима Србима срдачно честитам

Нову Годину.

У Митровици, у очи нове 1904. године.

Јулије Принер

гостионичар код „Српског Дома“.

61 1—1

СРЕТНО НОВО ЛЕТО!

свима мојим поштованим муштеријама.

С поштовањем

ДРАГУТИН ПЕНАДОВИЋ.

20 1—1

Мојим милим гостима и пријатељима Србима

Ново лето честита

У Н. Саду, у очи нове године 1904.

ЈОСИФ ХУК

гостионичар.

22 1—1

Свима нашим поштованим гостима, пријатељима и онима, који нам добро желе

ЧЕСТИТАМО НОВО ЛЕТО!

У Н. Саду.

КАРЛО ЗАПЛЕТАЛ

рестауратер на паробродској станици.

КАРЛО ШТОЛЦ

рестауратер у чебској пивари.

24 1—1

Својим гостима срдачно честита наступајућу нову годину

Н Сад.

Стева Димитријевић

гостионичар код „Беле Лађе“.

21 1—1

Сретно Ново Лето

жели својим поштованим гостима, пријатељима и познаницима

Ј. Торер

гостионичар из Карловаца.

23 1—1

СРЕТНО И БЕРИЋЕТНО НОВО ЛЕТО

жели својим гостима, пријатељима и познаницима

Нови Сад.

ВУЈА ПУПОВАЦ,

гостионичар.

25 1—1

ad 542. szám
mérn. 1903.

18 1—1

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa közhirré teszi, hogy az egész város területére vonatkozó útburkolási (kövezési) programmja elkészült és annak végrehajtása tervbe van véve.

Felhivatnak ez úton a hazai vállalkozók, hogy zárt irásbeli ajánlataikat legkésőbben **1904. évi január hó 25. napjáig** a polgármesteri hivatalban annál inkább nyújtsák be, mert az elkésetten vagy táviratilag érkező, illetve helytelenül kiállitott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az árlejtési általános és részletes feltételek a hivatalos órák alatt úgy a polgármesteri, mint a mérnöki hivatalban betekinthetők, a hol az esetleg szükséges egyébb felvilágositások is megszerezhetők.

Ujvidék, 1904. évi január hó 6-án.

Berczeller Lipót s. k. városi mérnök. **Szalay Lajos** s. k. kir. tanácsos, polgármester.

8320. szám tkv. 1903.

26 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. tszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Dr. Csirics A. Milán ujvidéki lakos végrehajtatónak — Mijavecz Sándorné szül. Gandai Mária temerini lakos végrehajtást szenvedő ellen 15 kor. 40 fill. hátralékos tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a temerini 323. szú betétben A. †. 1. sorsz. alatt foglalt s Mijavecz Sándorné szül. Gandai Mária nevén álló 176. hr. 363. ö. i. szú házra az árverést 800 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1904. évi január hó 30-ik napjának** d. u. 3 órakor **Temerin községházánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 80 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelölt árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság Ujvidéken, 1903. évi november hó 15-én.

Kemény s. k.
kir. trvszéki aljbíró.

Трговци, занатлије, привредници!

Тражите на углед и претплаћујте се

на

ТРГОВАЧКЕ НОВИНЕ

лист који заступа трговачке, занатлијске и привредне интересе српског народа.

Администрација Трговачких Новина

Нови Сад.

9 4—6

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић. Штампарија Б. М. Поповића у Н. Саду.